

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/208251,Dodatek-specjalny-Instytutu-Pamieci-Narodowej-do-Gazety-Polskiej-poswiecony-miej.html>
27.02.2026, 11:34

Dodatek specjalny Instytutu Pamięci Narodowej do „Gazety Polskiej”, poświęcony miejscom pamięci

Dodatek historyczny ukazał się 23 października 2024 r.

[Miejsca pamięci](#)

23.10.2024

W dodatku:

- dr Karol Nawrocki, prezes Instytutu Pamięci Narodowej, *Trwałe ślady pamięci*
Niemiecki nazizm i sowiecki komunizm przyniosły Polakom hekatombę i chcieli skazać swoje ofiary na zapomnienie. My jednak – na przekór tym wysiłkom – pamiętamy.
- Adam Siwek, dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN, *Fort III Pomiechówek – cisza pamięci*
Przez długie powojenne dziesięciolecia Fort III Twierdzy Modlin nie funkcjonował w powszechnej pamięci, budząc zainteresowanie jedynie miłośników architektury militarnej i rozproszonej grupy rodzin, których bliscy zostali zamordowani w tym strasznym miejscu w latach 1941–1945.
- Jan Kwaśniewicz, naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach, *Gloria Victis*
Jest w Katowicach miejsce niezwykle. Przestrzeń, w sercu której znajduje się pomnik nawiązujący formą do otwartej księgi. Wryta na jednej stronie inskrypcja przypomina żołnierzy i członków powojennych organizacji niepodległościowych. Tych, których śmierć była pośrednim lub bezpośrednim wynikiem procesów sądowych toczących się przed Wojskowymi Sądami Rejonowymi w latach 40 i 50 ubiegłego wieku. Tych, których reżim komunistyczny skazał na zapomnienie poprzez potajemny i bezimienny pochówek. Widniejący na drugiej stronie wizerunek orła wojskowego stanowi nawiązanie do etosu Armii Krajowej, z której tradycji wywodzą się żołnierze niezłomni. Nad nim góruje inwokacja „Gloria Victis” nawiązująca do symbolicznego Pomnika Nagrobnego Żołnierzy II Konspiracji z Katowic Panewnik, który powstał w latach 2001-2006 w wyniku dążeń środowisk kombatanckich. Obok pomnika powiewa flaga biało-czerwona, symbol Ojczyzny, za którą upamiętnieni zdecydowali się oddać życie.
- dr hab. Tomasz Balbus, naczelnik Oddziałowego Archiwum IPN we Wrocławiu i dr Krzysztof Łagojda – Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN we Wrocławiu, *Niezłomni z Osobowic. Nowa kwatera ofiar terroru komunistycznego*
Pola 81A i 120 na cmentarzu Osobowickim we Wrocławiu to unikatowe i jedyne w skali kraju zachowane kwatery więzienne, gdzie w latach 40. i 50. XX w. grzebane były ofiary systemu komunistycznego, stracone oraz zmarłe w więzieniu nr 1 oraz nr 2 we Wrocławiu w wyniku zbrodniczych wyroków sądowych. Wiele z nich to osoby zasłużone dla Polskiego Państwa Podziemnego w czasach II wojny światowej i tzw. drugiej konspiracji, które po zakończeniu działań wojennych podporządkowały swoje życie walce z narzuconym Polsce systemem komunistycznym. Poczesne miejsce w panteonie Żołnierzy Niezłomnych na Dolnym Śląsku zajęli działacze Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość: ppłk. Ludwik Marszałek, ppor. Stanisław Dydo, ppor. Władysław Cisek, kpt. Jan Klamut, kpt. Roman Szczur Szumski i wielu innych.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Centrala

Dodatek IPN

Trwałe ślady pamięci

Niemiecki nazizm i sowiecki komunizm przyniosły Polakom hekatombę i chciały skazać swoje ofiary na zapomnienie. My jednak – na przekór tym wysiłkom – pamiętamy.

dr Karol Nawrocki
prezes Instytutu Pamięci Narodowej

Imiona i nazwiska, daty, czasem dodatkowe informacje... Napisy wyrzyte na ścianach przez więźniów Fortu III w Pomiechówku nawet po kilkudziesięciu latach robią piorunujące wrażenie. W czasie II wojny światowej Niemcy urządzili tu – niedaleko Warszawy – jedno z wielu miejsc kaźni Polaków i Żydów. Dokładna liczba ofiar jest niemożliwa do ustalenia, ale liczona w tysiącach. Dobrze pamiętam, jak latem 2019 roku odwiedziłem Pomiechówek jeszcze jako

dyrektor Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku. Zostałem przyjęty i oprowadzony po forcie przez dbających o to miejsce społeczników. Już wtedy porażało ono surowym autentyzmem, ale zarazem sprawiało wrażenie przez wiele lat zapomnianego. Dziś Pomiechówek – z cmentarzem i gotowym już projektem pomnika, którego realizację planujemy w przyszłym roku – wreszcie jest otoczony należytą opieką. Duża w tym zasługa Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN, istniejącego od 2016 roku. Efekty działań BUWM doskonale też widać w wielu innych miejscowościach w całej Polsce – choćby w Katowicach,

Krakowie i we Wrocławiu, gdzie w ostatnich latach powstały na cmentarzach nowe kwatery wojenne dla naszych narodowych bohaterów. Naród to nie tylko my, żyjący dziś w wolnej i niepodległej Polsce. Tym, którzy byli przed nami, stawiamy płyty nagrobne i pomniki – dowody zwycięstwa chrześcijańskiej kultury pamięci nad amnezją, którą chcieli nam narzucić barbarzyńskie reżimy, mordujące naszych przodków i odmawiające im prawa do godnego pochówku. Naszymi działaniami przekreślamy okrutny testament totalitaryzmów.

PARTNER DODATKU:

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Dodatek specjalny Instytutu Pamięci Narodowej do „Gazety Polskiej”, poświęcony miejscom pamięci – 23 października 2024

Pliki do pobrania

[Dodatek specjalny Instytutu Pamięci Narodowej do „Gazety Polskiej”, poświęcony miejscom pamięci - 23 października 2024 \(pdf, 8.55 MB\)](#)